

SZÉKESFEJÉRVÁR.

TÁRSADALMI HETILAP.

A városi és megyei hatóság, gazdasági-egylet, iskolatanács, s a tanítók és községi jegyzők egyletének

A lap ára

hához hordással vagy postán küldve:
Egy évre 6 frt. — kr.
Fél évre 3 frt. — kr.
Negyed évre 1 frt. 50 kr.

Hirdetmény a bélyegdíjon felül, minden három hasábos petitsor: Megrendelőinktől 6 — nem megrendelőinktől 8 kr-ért igrtattatik be.
Lapunk számára hirdetésekkel felvesznek **Budapestben:** Hasenstein és Vogler, Lang L. és társa, Weisz Móricz.
Bécsben: Oppelik L. és Mosse Rudolf.

KÖZLÖNYE.

Megjelen minden szerdán és szombaton.

65. szám.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Székesfejérvár” szerkesztőségének (Széchenyi-utca 5-ik sz.) czimzandók; — a lap ára, hirdetmények és a hirdetményi díjak **Klökner Péter** kiadó könyvkereskedésében vétetnek fel. — Nyilttérben megjelenő közlemények után három hasábos petitsorért 10 kr. fizetendő.

Bérmentelen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Polgári- és iparos-iskolák.

Legelőször is szükségesnek tartom felemlíteni, hogy a gymnasium és reáliskola között való különbség felfogásában némelyek részéről tökéletes eszmé-zavar uralkodik: a volt gymnasiumokat többen az urhatnáságra törekvők menhelyeül, sőt „az ifjuság drága idejének lelketlen pazarlását” előmozdító intézeteknek tartják; s ha ámbár örülnek azok javulásán, mégsem hiszik kivihetőnek, hogy a műgyetem előkészítő tanodáit megállhassanak. Tanácsos lett volna a magyar műgyetem történetébe kissé betekinteni, s akkor az illetők meggyőződhetek volna a felől, hogy a műgyetem eddig legkitünőbb növendékeit legnagyobb részben ezen gyalázott gymnasiumokból kapta. Ha ily eredményeket mutat fel a ré-gibb szervezettű gymnasium, mennyivel többet kell az újtol várunk!

Nagyon divatossá vált továbbá Székesfejérvárott ott, hol reáliskoláról van szó, ipart, kereskedelmet, gazdaságot emlegetni, mintha bizony a reáliskola iparos- vagy kereskedelmi-tanoda volna. A ki nem csupán sejtelmek vagy megcsontosodott rögeszmék után indulva beszél a középtanodai oktatásról, hanem a gymnasium és reáliskola tantervének összehasonlítását tanulmánya tárgyává tette, világosan átláthatja, hogy egyik ép úgy, mint másik tudományos pályára készít elő, s így senkinek bevégezett képzettséget nem nyújt. A gymnasiumi és reáliskolai képzés között csupán az a különbség, hogy míg az előbbeni az ó-klassikai műveltségre fekteti a fősúlyt, addig az utóbbi modern irányban igyekszik

növendékeit nem teljesen kiképezni — mint ezt sokan hiszik — hanem a műgyetemre előkészíteni. A reáliskola — különösen újabb tanterve értelmében — teljesen tudományos intézet, hol oly tárgyakról, melyek az ipar, kereskedelem vagy gazdaság körébe vágóknak, szó sines, vagy a mennyiben a reáltanoda tárgyai nagyon tág értelemben véve e szakokba belevágóknak is, úgy ezen tárgyakat a gymnasiumban is feltaláljuk. A gymnasium növendékei a matematikai műveletek kivételében, a természettan elveinek felfogásában, sőt még a vegytani ismeretek elsajátításában is mindenkor mutattak annyi — sőt több — képességet, mint a reáltanodákéi. Ez statisztikai adatokkal bebizonyítható tény, melyet megczáfolni nem lehet. Vagy honnan merítette volna különben a műgyetem tanártestülete azon meggyőződést, hogy reáltanodáink feleslegesek? Ne féljenek reáltanodáink védői, hogy az e nemű tanintézetek megszü-nése után tudományosan képzett technikai szakeroink nem lesznek. Nem ez a baj Magyarországon, hanem az, hogy iparos osztályunk képzése van nagy mértékben elhanyagolva. Hol ezen osztálynak megvan életképes törzse — mint pl. Fejérvárott is — arra kell törekednünk, hogy ezen osztálynak saját czéljaira bevégezett képzettséget nyujtsunk. Ezt pedig semminemű középtanodának — legyen az akár gymnasium, akár reáltanoda — felállításával el nem érjük. Mit használ az iparosnak, ha a középtanoda évfolyamaiból kettőt-hármat elvégez s így azon hibás meggyőződéssel, hogy ő már pályáját tekintve tudományos képzettséggel lép ki az életbe — pedig állását és foglalkozását tekintve véve a kö-

zéptanoda pár osztályának elvégzéséből igen kevés hasznot merített — mondom, ezen meggyőződéssel csak a proletárok számát szaporítja.

Vegyük csak kissé szemügyre iparos osztályunkat. Látjuk, hogy ez osztály, habár tagjai nem dicselkedhetnek is ősmagyar nevekkel, testtel lélekkel a magyar nemzet érdekeit mozdítja elő; hogy ez osztály ott, hol a magyar nemzetiség terjesztésének érdekében áldozatot kell hozni, mindig legelő jár; hogy ez osztály legnagyobb részben szorgalmas, törekvő emberekből áll, kik — mert első rendben magyarok, s csak azután iparosok — igen jól tudják, hogy az ipar terén teendett felfedezéseik nemcsak saját vagyoni jólétüket, hanem a magyar név dicsőségét is emelnék: de látjuk egyszersmind azt is, hogy ezen osztály, dacára őszinte becsületesség- és jó-zanságának, dacára megfeszített szorgalmának évtizedeken keresztül nem bír előbbre vergődni, mert hiányzanak azon ismeretei, melyek segélyével társadalmi állását megítélni, magát szakában tökéletesíteni s így a külföld iparosaival versenyre kelni tudna.

Ismétlem újra: ezen osztálynak kell társadalmi állásához mért általános és czéljaira szükséges szakmíveltséget adnunk, ha a magyar nemzet középosztályát értelmes és mindenek felett hazafias réteggel erősíteni akarjuk.

Azonban nemcsak most meglévő s elhanyagolt műveltségű iparos osztályunk előbbrehaladásának érdekében kell polgári- vagy iparos-iskolákat — mert az ő tanügyi szükségletét e tanintézetek fedezik — felállítani; — van még egy az iparos osztályllyal sok részben ellentétes, de hazafiságban annak cseppet

TÁRCZA.

Haidé története.*)

— Irta: Szűts Miklós. —
(Folytatás.)

A ki életre ébredt.

Rövid időre másfelé kell fordítanom a kegyes olvasó figyelmét. Oly tényekre, melyeknek közvetlen tanuja nem valék, s melyeknek lefolyását és összefüggését én magam csak az események végkifejldéséből merítem s csak akkor tudtam meg.

Elegans boudoirban vagyunk. Egy íróasztal, tele apró női csecebecsékkel, mellette egy balzac a láb helyén török mintájú szőnyeggel leboritva, hátrább kis asztal diván előtt, körülé karszékek s átellenében szép, magas falitükör képezik a szoba főbb butorzatát. A tükör alatt még kis márványasztal, melyen toiletteszerek közt két remekművű amorette elefántesontból, melyek mintegy symbolicus testőrségét látszottak képezni ama szép nőnek, ki az íróasztalnál ül és ideges mo-hósággal merült iratainak rendezése- és olvasásába.

A megelőző nap reggelén e szobában épen így volt minden, kivéve az íróasztalon és a márványlapon kirakott bijouteriákat. És e csekély változás mégis oly sokat tett, a szoba akkor üres volt és üresen is hagyta a belépő képzelmet; most pedig szentélylő lőn, s a

szoba kedves illata, az íróasztal rózsaszínű levelkéi, költői rendetlensége és az ott örökös kis amorettek mind sajtászerű remegéssel töltötték el a belépő szívet és éreztették vele azon varázst, melyet egy szép nő mindenüvé elvisz magával.

A padlózatán még a rövid idő előtti megérkezés jelei voltak szétszórva, nyitott utazótáskák, dobozok és sok csekélység, melyekről az ember mindaddig azt hiszi, hogy nélkülözhetetlenek, míg csak oly helyzetbe nem jő, melyben azokat nélkülöznie kell.

A fiatal nő rendkívül szép volt, a büszke szépségek fájából.

Nem volt gyermekleányka többé, 24 éves lehetett; de csak annyival inkább emlékeztetett a tökéletesen kifejlett rózsára. Azon nők közül való volt, kiknek történetük van és kik történetet csinálnak. Sokkal nagyobb volt a hatalom, melyet beléoltott a természet, hogysen büntetlenül lehetett volna közelében élni egy férfinak, bármennyire szerette volna is ez a szabadságot.

A szép nő elmerülve lehetett. Nyugtalanág és merengés váltakoztak kedélyében. Minden pillanatban órájára tekintett, majd becsöngeté komornáját és cabrioletért küldött.

Pár percz múlva a leány csöndesen jelenté, hogy a kocsii várakozik. A hölgy gyorsan vevé kalapját és lesietett a lépcsőkön.

„Vigyen a rendőrfőnök lakására.” A kocsii megindult s a szép nő hátradől kimerülten, fáradtan, mintha oly nehéz teher nyomná lelkét, melyet kitünő szépségének s jeles adományainak tudata nem tud ellensúlyozni. A patkók szikrát hánytak a köveken, a

kerekek egyforma sebességgel gurultak s a szép nő álmodott, képzelme sokkal sebesebben röpült, szive gyorsabban vert mint kocsija haladott.

Látott egy arczot a szemrehányás vonásaival rámeredni, látta s elüzte, elüzte ezeredszer, tizezeredszer, de ismét visszajött és nem tudott tőle menekülni.

Fohász és kacaj oly közel voltak egymáshoz az ő ajakán, ő kacajba fojtotta fohászát; de az emléket, mely e fohászokat fölka-varta, nem tudta kitépni.

S a kocsii még nem állt meg, a kerekek zörögve gurultak, a nő türelmetlenül tekintett ki ablakán, és számította magában a perczeket és gondolatait rendezé.

Most megállott a kocsii, cselnál voltak. A hölgy arczára vonta fátyolát és kilépett. Csendes, szótlan udvariassággal nyitották ki előtte az ajtókat. A rendőrfőnök ismeretes volt arról, hogy hozzá bármely órában szabadon bemehet mindenki.

„Ime egy levél a rendőrfőnök urhoz,” mondá egy szolgának, ki őt figyelemmel szemlélé.

A szolga gondosan körülnézett mielőtt távozott. Meglátszott, hogy természetévé vált nem bizni senkiben, még a legszebb asszonyban sem. Átalános vonás volt ez ezen a helyen, hol megszokták már a legnagyobb bűnököt mindig ott találni meg, hol az ember legkevésbé keresné.

Csakhamar ismét visszajött udvarias meghajlással. „Kegyeskedjék asszonyom belépni.”

Magas, erős férfiú lépett a hölgy elé és választékos udvariassággal üdvözölte. — Magas, kopaszodó homloka kiváló értelmiséget árult el, nyugodt arca viharokban megedzett önuralmat, éles, figyelő tekintete oly embert árult el, ki hivatásánál fogva megszokta,

*) A multkori közlemény utolsó mondata: „ő nem jövevény, hanem megérkezé” a híres Talleyrandtól származik, ki Thiers Adolf-ról mondta: „il n'est pas parvenu, il est arrivé.”

sem engedő osztályunk, melynek, miután a magasabb középtanodai kiképzést sem vagyoni, sem társadalmi állása nem engedi, szinte szüksége van polgári- vagy iparos-iskolai kiképzetésre: s ez az ugynevezett kurtanemes osztály. Nem tagadom, vannak ez osztálynak számtalan hibái: uraskodó, dolgozni nem szerető, conservatív, a legjózanabb reformokat — ha azok egyéni hiúságát sértik — megvető; de egy nemes jellemvonása elvitázhatlanul megvan, s ez az, hogy mindenk felett magyar. Ha ez osztálylyal képesek leszünk megértetni, hogy felhagyva hagyományos régi dicsőség-hajhászával, a magyar nemzetiségnek akkor teend legnagyobb szolgálatot, ha fiait iparos pályára küldi s a valódi magyar munkáskezeket szaporítani segíti: benne hazánknak oly erős támaszát találjuk, mely a magyar névnek nagyobb, vagy legalább akkora dicsőséget fog szerezni, mint tudományos pályákon haladó osztályaink. A polgári-iskolák hivatását és célját véleményem szerint soha senki helyesebben nem írta körül, mint közoktatási kapacitásunk Schvartz Gyula következő szavaival: „A polgári tanodai tanfolyamra sehoh sem vár oly végzettségű hivatás, mint Magyarországon: az egész tehetősebb földműves népréteget a mostani polgársággal, szóval a közművelődés alsóbb néprétegeivel belső csereviszonyba hozni, a tönkrement nemesség sarjadékát komolyan beleiskolázni a korszerű, senkire reá nem szoruló kenyérkereset mesterségébe; az idegen ajku polgárságot állandóan megmagyarosítani.“

De kérdés milyen legyen ezen polgári iskola?

Az 1868-iki népoktatási törvény rendezte felsőbb és alsóbb népoktatásunkat. A felsőbb népoktatási tanintézetek sorában ott látjuk a polgári iskolákat. Megvan a polgári tanoda tanterve, tanterveinek száma törvényileg állapítva. Azonban bármennyire tisztelt legyen is ezen intézetek alkotója, Csengeri Antalnak neve, én nem késem kimondani, hogy e tanodák a törvény által megállapított alakjukban teljesen czélserűtlenek, mert azon hivatást, melyre a fentebbi idézett szavai szerint alkotva kellene lenniök, jelen szervezetök mellett betölteni nem fogják.

(Vége következik.)

Irodalom és művészet.

A festőművészet fejlődéséről.

Írta: Gróf Zichy Jenő.

— Felolvastattam a Vörösmarty-körben június 5-én. —

(Vége.)

Az olasz festészetnek különben legfényesebb időszaka a 15-ik századba esik, a midőn is Michel Angelo, Correggio, Rafael, Titian, Leonardo de Vinci stb. működtek, ezek tették le alapját a tulajdonképeni olasz iskolának, ezeket Olaszországban cinquecentistáknak nevezték el főbb tanítványaikkal együtt, azon századra utalván, a melyben éltek és működtek. A rhenusi vagy régi német iskola később fejlődött, itt Hemling, Meckenem, Wohlgemuth, Martin Schön később a 16-ik században pedig Lucas von Leyden van Deyk testvé-

nem azért beszélni az emberekkel, hogy velük mulasson és szórakozzék, hanem azért, hogy őket kiismerje.

„Megvallom asszonyom,“ szölt a főnök néma meghajtás után, „kegyed oly kedves barától és oly hatalmas embertől hozott nekem ajánlólevelet, hogy én még mielőtt láttam volna kegyedet, éreztem, hogy nagy örömmre válnék szolgálatára lehetni; most látom, hogy ajánlólevele felesleges pleonazmus volt, és hogy a természet a világ valamennyi hatalmas uránál külön ajánlólevelet tud kiállítani.“

A szép hölgy udvarias, de kissé fáradt mosolylyal hajtá meg magát; ő ehhez már szokva volt s most más nagy nehézségek álltak előtte.

„Igen főnök ur, én már ismertem kegyedet s hallottam kiváló híre; ez szolgált megnyugvásomra, midőn megtudtam, hogy szükségem lesz jószágára. Ahoz fordultam először, ki őnt előttem dicsérte, és Páris rendőrfőnöke szíves volt nekem ajánlólevelet adni, bár nem tudta mit akarok.“

„Nem, és ezért velem sem közölheté. Kénytelen vagyok tehát kérdeni, bár talán illőbb volna várakoznom. De foglalok czásom szenvedélyem és aüg várom, hogy a csomót felvehessem.“

A hölgy pillanatig habozott, de csakhamar erőt vett magán, ő szilárdan tudott akarni s nyugodtan mondá:

„Kegyedre nézve nem lesz érdekes, de annál érdekesebb nekem. Ne várjon valami izgalmas rendőrtitkot. Én egy embert keresek.“

(Folytatjuk.)

rek, Dürer Albert (Szász), Schord, Mabuse, Orley stb. voltak az irányadók. A festőművészet leírásával foglalkozó buvárok nagyrésze egyáltalában csak két, egy mástól teljesen különálló és független főiskolát akar a festészetben elismerni és ez: az olasz és az alsó-rhenusi iskola! a német, francia vagy angol festőket egyes munkájok jellege és modora szerint vagy az egyik, vagy a másik iskolába sorozták! A német alfoldi iskolát is elismerte különben a szaktudósok legnagyobb része, ennek két alelágozása a flamandi és hollandi iskola, itt helyén látom kiemelni azon nagyon is realistikus irányt, a melyet ez utóbbi iskola mindinkább követett, mely különben itt is az éghajlatnak és a népfaj nemzeti jellemének megfelelt, dacára ezen iskola főképviselői Teniers, Bräwer, Wouwerte, elvitázhatlan nemökben felülmulhatlan jelességének. — Az elmondottakban látták önök tisztelt hallgatóm a festőművészet történelmi fejlődésnek a túlzásig összevont vázlatát az egyszerű ókori színezéstől kezdve a festészet fénykorán át egész az újabbkori iskolák kezdetéig. A festőművészet fénykorától kezdve is több ízben indult hanyatlásnak, de a végenyészettől nem lehetett azt többé félteni, ott voltak a halhatatlan mesterek epochális művei, melyek örökre, de talán többé soha utól nem érhető mintaképek fognak szolgálni. A festészetről, ha egész általánosságban akarunk szólni, azt epochális productumai után bírálva meg, a régi és modern avagy kereszténykori festészetre szokják felosztani; az egyes művészek által választott tárgy vagy eszme szerint pedig a festőt történelmi, vagy allegorikai festészeknek, vagy tájfestészeknek, vagy pedig arcképfestészeknek szoktuk elnevezni; ezeken kívül vannak még az állat és a csendélet festészek, mely utóbbiak holt tárgyakat, gyümölcsöt, virágokat, arabeskeket szoktak képeiken ábrázolni. — A festészet technikai kivételére nézve még következőleg csoportosul, legelőbb is az encausticát vagyis viaszfestészetet akarom fölemlíteni, mely a régieknél (görögök és rómaiaknál) divatozott a beégett festés módhoz legközelebb áll, — ilyen sorrendbe indulva az ezzel rokon email, zománcfestészetet kell neveznem, a különféle mozaik, üveg- és porcelánfestészet. Már más csoportba tartozik a testékekre nézve a víz, melyhez a fresko (alfestvény), a szorosabb értelmű goauche és miniatúr festés tartozik!

A 12-ik és 13-ik században nagyon divatozott az ugynevezett temperafestészet, ennyvel készült festékek voltak azok fára festve, Spenger, Quinter, Merris stb. De már a 14-ik században az olajfestészet bizonyult be a legegyszerűbb és legtartósabb modornak, úgy, hogy idővel, főképp nagyobb képleteknél egyedül csak is az olajfestészet maradt használatban. — Föl kell itt említenem, hogy J. von Eyk (1370—1120.) volt első, ki olajban festett. A festészet technikai részében föl emlíendő, miszerint az újonnan vetett vakolattal beborkolt falon, fadesszán, éretablákon, szöveteken, üvegen, porcelánon, viaszkon, papíron és vásznon effec-tuáltatik, ezutóbbi czélszerűsége és tartós volta miatt jelenleg a legelterjedtebb módja a festészetnek!

Nem akarom tisztelt hallgatóm türelmét a kelle-ténél hosszabban igénybe venni, egész általánosság-ban a festőművészet történelmét és annak technikai fokozatos fejlődését előadtam, s bár úgy látszanék, hogy ezen tárgyat teljesen kimerítettem megvallom őszintén, hogy én talán nem lehetek oly elnéző irántam és be kell vallanom, hogy még egy pótolhatlan hiányt telek benne föl, és ez az, hogy a hazai festőművészetünkről ez alkalommal semmi említést nem teszek, pedig habár festészetünk a külvilágok behatása alatt nem birt rendszeresen fejlődni, úgy mindazon által kimutatta fa-junk, hogy ezen téren is a valóban szép és nemes iránti fogékonyasága által jogosultán foglalhat ő is hely-et a culturalis népek között! Hazánk festőművésze-téről így mellékesen szólni nem óhajtok, bezárom tehát mai fő olvasásomat azon kinyilatkozással, hogy ha a t. Vörösmarty-kör kívánja és ezen kívánságát orga-numa által s választmányja által velem tudatni fogja, jövőben, tán jövő őszkor újból és ez alkalommal kimerítően s egyedül hazai festőművészetünkről fogok értekezni. Addig is fogadják szíves türelmükért leg-őszintébb köszönetemet.

Hideg fürdőkről.

Írta: Dr. Varga Zsigmond.

III.

Előző cikkemben említettem, hogy testünk hőfoka külbefolyások p. o. hűvös vagy nagyon hideg légben tartózkodás által mily kevéssé csökken: mi hát oka, hogy hideg fürdőben testünk melege oly tetemesen alászáll. Ennek előhozásához több körülmény járul, és pedig 1-ször hogy testünkől már maga a hidegvíz által hő vonatik el, 2-szor a víz felülete fölött a lég mindig hűvösebb levén, mint a szárazon, a lehülés a tüdőnk útján is eszközöltetik, 3-szor a víz, mintha máz-zal vonatnék be a test, a bőr útján kipárolgást aka-dályozza, ezért a légvitelek száma kevesbedik, követ-kezőképen kevesebb víz élenyülvén, kevesebb anyag ég el, s a test melege kisebbedik, 4-szer a bordaeme-lintő izmok a hideg vízben mereven összehúzódnak, a mellkas kevésbé táglul ki, a tüdőnkbe kevesebb lég jut, tehát az anyagok elégsége ez uton is kevesbedik.

E négy rendbeli tényező együttes behatása okozza, hogy testünk hőfoka hideg fürdőben 8—10 C^o-al is alább száll.

Noha nemcsak a tenger vagy ásványtartalmu, de különböző vizeknek is van vegyalkatuknál fogva tes-tünkre gyógyhatásként működő tulajdonsága, pl. hogy a benne rejlő sók a szövetek anyagaival vegyületeket képeznek; mégis a hideg fürdő legfőbb haszna a test melegénél csekélyebb hőfokában áll: a környi idegek p. o. a hideg behatása alatt szivósabbakká válnak, a miért a véredények mozgatása rendesebben történik; a szövetek is több zsongot nyervén szabályosabb lesz a vérkeringés, sőt minthogy az összehúzódt környi szervekben kevesebb vízmennyiség jut, a belső szervek több vízzel látvatán el táplálkozásuk inkább elősegi-tetik, sőt oly képletekben is vitetik víz, a hova rendes körülmények között igen gyéren jutván pangás volt jelen. Továbbá a hőelvonás által, annak visszapótlása válik szükségessé, tehát a test anyagainak új elégsége kell, hogy a test megkivántató melegségét helyreállítsa. Ez táp anyagok által pótolatik helyre, a miért hideg fürdők után étvágyunk ép úgy megjavul, mint a minő télen hideg levegőben tartózkodás alatt szokott lenni.

Annak fölemlítése, melyek azon kóralakok, melyekben a hideg fürdők nemcsak hasznosak, de mel-lőzhetlenek, — a tisztelt olvasót szakértő tanácsának igénybevételére utalván — czélomtól elüt; de alig le-hetne annak megbírálása társadalmi lap köréhez illő; sőt talán nagyobb lapjaink negyedik oldalán nem egy-ször megjelenő galans hirdetéshez hasonlítana az; mon-dottakból ugyanis eligazodhatott a szíves olvasó, hogy az idegrendszer különböző szervein, vérszegénységen s táplálkozási hiányokon alapuló bántalmak leginkább azok, melyekben a hideg fürdőkől jótékony hatást várni teljes joggal lehet; viszont kizárandók innen minden oly kóralakok, melyek benső szervek surlódá-sától, a szív és tüdőnek szervi változásától stb. vezszik származásukat.

Sokan vannak, kik hideg fürdőt kétszer, sőt há-romszor is használnak naponként. Ki ep testét csupán lehűteni akarja, aggodalom nélkül keresheti föl a hideg vizet többször is napjában, de ez esetben a fürdés csu-pán másod perczeig kell, hogy tartson s nem szabad azt a nagyobb visszahatásig kinyújtani; gyermekeknel általában kevésbé kártékonyan hat a többszöri hideg vízben fürdés, mivel ezeknél a vissza hatás kevesebb zavarral megy vissza; de ki hideg fürdőt gyógycéllől használ, kivált ha annak hőfoka nagyon alantas: a fürdést 15—20 percen túl ne nyujtsa ki s napjában több, mint egyszer ne fürdők, ha az attól várható jó eredményt elérni akarja.

Gyermekek, ideges nők, görvélyesek, me-legebb időnyben s oly napszakban fürdjenek, midőn a víz nem nagyon hideg: ekkor annak inkább oszlató tulajdonsága lép előtérbe, a hőelvonás kevesebb levén, a visszahatás nem zavarja meg annyira szervezetüket; ellenben erős testalkatúak, s azok kiknek a hideg víz zsongító tulajdonságára kell számítani: a hidegebb időnyt s a nap hűvösebb szakát választásuk fürdésük idejéül, mivel a hőelvonás által az előbbieknél a test súlya tetemesen fogy, de az esetben gyéren kell táplál-koznok; az utóbbiaknál a kívánt czél, a szövetek ösz-szehúzódása gyorsabban éretik el, de ezeknek sem szabad a fürdés tartamát hosszúra nyújtani, mert nagy mennyiségű állati meleget vesz el testük, a fokozott visszahatás nem jó eredményű.

Érkezés előtt vagy után menjen valaki fürdőbe azt kinek-kinek egyéni tulajdonsága dönti el. Telt gyom-moral hideg fürdőbe menni általában káros ugyan, de némelyeknél az ötlen állapot is zavarokat okoz. Ki für-dését reggel végezi legjobban tesz, ha reggelüül üres kávé vagy levest vesz magához, a bővebb táplálkozást pedig a fürdő utánra hagyja. Nagyon vérmesek külö-nösen, kik vértörődásban szenvednek fürdés előtt mitse vegyenek magukhoz.

A fejrémegyei tantestület

1875-ik évi augusztus 5-én tartott első nagygyűlése.

Göbel János György tantestületi elnök az egybegyűlt tantestület tagjait üdvözölvén, a tantestület nevében legszívélyesebben üdvözlő a gyűlésen megje-lent Szögyény-Marich László ur ő excellentiáját, mint a tantestület védnökét. Szögyény M. László a legszívélyesebb köszönetét és háláját nyilváníta azon megüsztelő bizalomért, melyben a tantestület azáltal részesíté, hogy őt a tantestület védnökévé válaasztotta meg. — Azután elnök ur a gyűlést megnyitottnak nyil-vánította.

Mielőtt azonban a közgyűlés a tárgysorozat első pontjára áttért volna, felolvastattam a tantestületi bizott-ság által készített, a közgyűlésre vonatkozó ügyrendje; mely a közgyűlés által mindenekben helyesnek, jónak és elfogadhatónak találtatott.

A tárgysorozat értelmében elnök ur mindenekelőtt az elnöki jelentést terjesztette elő, melyből a követ-kező nevezetesebb részületeket jegyeztük fel:

A jelentésben elnök ur sajátálattal kijelenti, hogy kötelmének megoldásakor csak szűk keretben mozog-hat, s pedig azért, mert a tantestület a kezdetlegesség stádiumában eddig csak a szervezkedési munkálatokkal volt elfoglalva, s ezeknek előadása nem meglepő, mert szokása levén, minden előforduló nevezetesb mozza-natról időről időre a sajtó útján értesíteni az érde-kelteket.

A múlt év szeptember 28-ára összehívott s nsgos Kolossváry Miklós kir. tanfelügyelő ur elnöklete